

SCENARIUSZ DLA NAUCZYCIELA

Lance do boju, szable w dłoń! Polacy przeciwko bolszewikom

CELE OGÓLNE

1. Przybliżenie uczniom tła konfliktu polsko-bolszewickiego.
2. Zapoznanie uczniów z przebiegiem Bitwy Warszawskiej.
3. Omówienie wpływów wojny z bolszewikami oraz obustronnej propagandy na ludność cywilną Polski.

CELE SZCZEGÓŁOWE

Cele poznawcze

1. Przedstawienie sylwetek najważniejszych postaci związanych z konfliktem polsko-bolszewickim.
2. Omówienie wojny polsko-bolszewickiej i jej wpływu na ludność cywilną.
3. Zapoznanie z zabytkami z epoki znajdującymi się w zbiorach Muzeum Niepodległości.
4. Wprowadzenie nowych pojęć, takich jak: propaganda, bolszewizm, burżuazja, włościanie.

Cele kształtujące

1. Doskonalenie umiejętności interpretowania zabytków – obrazów, grafik i plakatów propagandowych.
2. Rozwijanie umiejętności pracy w grupie i brania udziału w dyskusji.
3. Kształtowanie umiejętności myślenia przyczynowo-skutkowego.
4. Rozwijanie umiejętności pracy z tekstem.

Cele wychowawcze

1. Zachęcanie do formowania swoich ocen na podstawie jak największej liczby źródeł i informacji.
2. Kształtowanie postaw patriotycznych w oparciu o ważne wydarzenia z historii Polski.

METODY PRACY

- ♦ praca w grupach ♦ dyskusja ♦ praca z zabytkiem ♦ rozmowa sterowana ♦ praca z mapą ♦
- ♦ praca z tekstem źródłowym ♦

NARZĘDZIA

- ♦ komputer i rzutnik ♦ wydrukowane i pocięte zadania do lekcji w odpowiedniej liczbie ♦

PRZEBIEG LEKCJI

5 min

Rekapitulacja wtórna

- ♦ W oparciu o **tablicę 1** porozmawiajcie o kontekście historycznym bitwy. Opowiedz uczniom o Muzeum Niepodległości skupiającym pamiątki z okresu walki o wolność. Czy odzyskiwanie niepodległości było procesem łatwym? Czy zakończył się on w 1918 r.? W jakim położeniu była Polska w 1920 r.? Jak wyglądał nasz kraj tuż po odzyskaniu niepodległości? Czy granice zostały od razu wytyczone i zaakceptowane?

35 min

Lekcja właściwa

- ♦ Opowiedz o ruchu bolszewickim w Rosji. Wskaż głównych przywódców, porusz wątek wojny domowej oraz planów przeniesienia rewolucji na zachód Europy.
- ♦ Przeczytajcie wspólnie komunikat z **tablicy 2**. Następnie rozdaj uczniom **zadanie 1** i poproś o jego wykonanie. Porozmawiajcie na temat ruchu komunistycznego w Polsce.
- ♦ Rozdaj uczniom **zadanie 2**. Następnie omówcie plakat z **tablicy 3**. Wskaż autora plakatu. Porusz zagadnienie propagandy. Zapytaj uczniów, czy wiedzą, czym ona jest i jakie miała znaczenie w wojnie polsko-bolszewickiej.
- ♦ Obejrzyj z uczniami **film** załączony do lekcji. Następnie podziel uczniów na grupy i poproś o wykonanie **zadania 3**, a po nim **zadanie 4**.
- ♦ Rozdaj grupom **zadanie 5**. Pamiętaj o wcześniejszym przygotowaniu puzzli rozcinając obrazek na małe elementy. Po ułożeniu obrazu porozmawiajcie o tym, co przedstawia. Czy uczniowie widzieli go wcześniej? Kto jest jego autorem? Wspólnie odszukajcie postacie historyczne oraz symboliczne: Józefa Piłsudskiego, ks. Ignacego Skorupkę, kobietę w mundurze, Matkę Boską, harcerza. Omów symbolikę poszczególnych wizerunków.
- ♦ Jak na marsz bolszewików na Warszawę zareagowała ludność cywilna? W jakiej sytuacji byli mieszkańcy wschodnich rubieży Rzeczypospolitej, a jak odczuła atak stolica? Wyznacz dwóch uczniów do przeczytania tekstów źródłowych (**tekst 1** i **tekst 2**). Wspólnie spróbujcie je zinterpretować i odpowiedzieć na wcześniejsze pytania. Użyj słowa „uchodźcy”, upewnij się, czy uczniowie wiedzą, co oznacza.

4 min

Rekapitulacja pierwotna

Lance do boju, szable w dłoń! Polacy przeciwko bolszewikom

- ◆ Podsumujcie wiedzę nabytą podczas lekcji wykonując quiz – **zadanie 6**. Uczniowie stają w kręgu i podają sobie ołówki. Wybrana osoba zamyka oczy i w dowolnym momencie mówi „stop”. Osoba, która w danej chwili trzyma ołówki, odpowiada na pytanie. Jeżeli odpowie prawidłowo, zajmuje miejsce osoby mówiącej „stop”, jeśli nie – szukamy ochotnika, który zna odpowiedź. Możesz wymyślić dodatkowe pytania, do tych zaproponowanych w zadaniu.

1 min

Zadanie domowe

- ◆ Poproś uczniów, aby w kilku zdaniach opisali wybrany eksponat (plakat, obraz), który pojawił się podczas lekcji.

Tablica 1

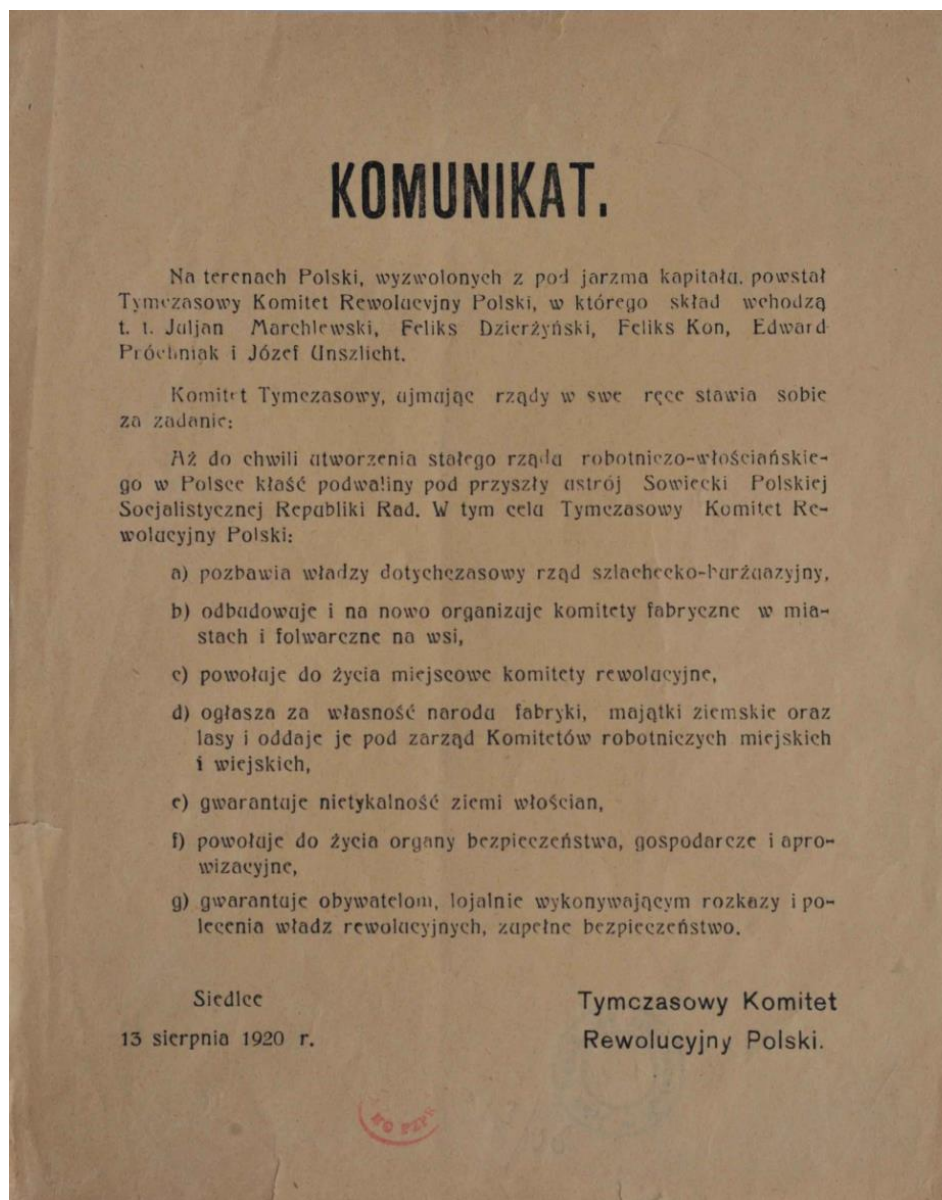
Domena publiczna

Lance do boju, szable w dłoń! Polacy przeciwko bolszewikom

Scenariusz dla nauczyciela przygotowany przez Fundację Dziecięcy Uniwersytet Ciekawej Historii w ramach projektu „Historia: zobacz”.

Tablica 2

Zbiory Muzeum Niepodległości

Lance do boju, szable w dłoń! Polacy przeciwko bolszewikom

Tablica 3

Zbiory Muzeum Niepodległości

Lance do boju, szable w dłón! Polacy przeciwko bolszewikom

Scenariusz dla nauczyciela przygotowany przez Fundację Dziecięcy Uniwersytet Ciekawej Historii w ramach projektu „Historia: zobacz”.

Tekst 1

Jest już teraz bitwa pod Warszawą. Dziś w nocy z naszych okien słychać było armaty i widać łuny (...). Wracamy co dzień z biura, w jakimś wspaniałym nastroju, mimo że miasto wygląda jak obozowisko (...) pełne uchodźców, zwłaszcza ziemiańskich, pełne wozów, krów, owiec, koni, bryczek, ludzi. Pogoda cudna, upały, nic nie wierzę, aby bolszewicy mieli wejść do Warszawy, choć są tuż tuż...

Tekst 2

Krakowskie Przedmieście było, jak zwykle, w świąteczne popołudnie, pełne spacerowiczów – strojnych, spokojnych, wesołych (...). Sądzę, że (...) „ulica” nie zdawała sobie sprawy z grozy sytuacji.

Zadanie 1

Na podstawie analizy tablicy 2, wskaż, które zdania są prawdziwe, a które fałszywe.

	Prawda	Fałsz
Komitet Rewolucyjny chciał współpracować z władzami Polski.		
Włościanie mieli zagwarantowaną nietykalność.		
Komitet ogłaszał przejęcie fabryk i lasów.		
Celem Komitetu było przywrócenie władzy carskiej w Rosji i Polsce.		
Komitet skupiał całą władzę i nie przewidywał oddziałów lokalnych.		
Dotychczasowa polska władza postrzegana była jako jarzmo i ucisk.		

Lance do boju, szable w dłonie! Polacy przeciwko bolszewikom

Zadanie 2

Wskaż plakaty związane z wojną polsko-bolszewicką.

Domena publiczna

Zbiory Muzeum Wojska Polskiego

Domena publiczna

Zbiory Muzeum Niepodległości

Zbiory Muzeum Niepodległości

Domena publiczna

Domena publiczna

Lance do boju, szable w dłón! Polacy przeciwko bolszewikom

Zadanie 3

Rozpoznaj postacie związane z wojną z bolszewikami przyporządkowując im nazwiska i opisy.

Ks. Ignacy
Skorupka

Józef
Piłsudski

Jan
Kowalewski

Michaił
Tuchaczewski

Symon
Petlura

Polski
matematyki i
kryptolog,
złamałszyfr
sowieców.

Naczelný
dowódca
wojska
ukraińskiego.

Dowódca sił
bolszewickich w
bitwie pod
Warszawą.

Duchowny,
kapelan
polskiego
wojska, zginął
podczas bitwy o
Warszawę.

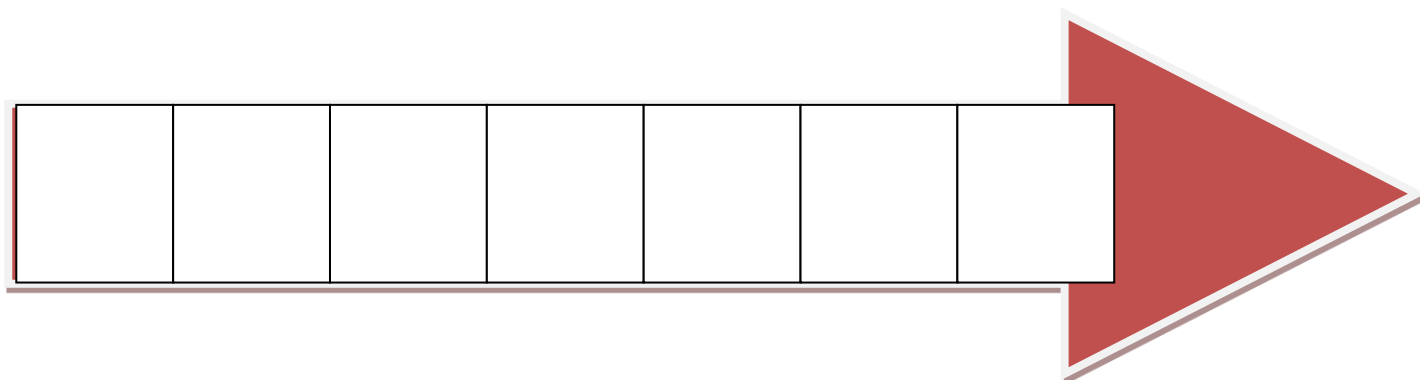
Główny
dowódca sił
polskich w
wojnie polsko-
bolszewickiej.

Lance do boju, szable w dłoń! Polacy przeciwko bolszewikom

Zadanie 4

Ustaw podane w ramkach wydarzenia w kolejności chronologicznej na osi czasu.

Zawarcie porozumienia o wspólnej walce z Ukrainą

Bitwa pod Komarowem z Armią Konną Budionnego

Rozbijanie przez bolszewików lokalnych polskich oddziałów samoobrony

Kontratak bolszewików i marsz Armii Czerwonej na zachód

Bitwa Warszawska i uderzenie polskiej armii znad Wieprza

Bitwa nad Niemnem

Wkroczenie wojsk polsko-ukraińskich do Kijowa

Lance do boju, szable w dłoń! Polacy przeciwko bolszewikom

Zadanie 5

Ułóż puzzle.

Lance do boju, szable w dłoń! Polacy przeciwko bolszewikom

Zadanie 6

Pytania do quizu:

1. Jak nazywał się główny dowódca wojsk polskich w wojnie z bolszewikami?

Odpowiedź: Józef Piłsudski

2. Wymień przynajmniej jednego z dowódców bolszewików.

Odpowiedź: np. Siemion Budionnyj, Michaił Tuchaczewski

3. Kto był przywódcą partii bolszewickiej w Rosji?

Odpowiedź: Włodzimierz Lenin.

4. W jaki sposób bolszewicy próbowali wpływać na polskich włościan?

Odpowiedź: produkując plakaty, odezwy, broszury i komunikaty, zawiązując lokalne komitety i włączając w nie miejscową ludność.

5. W jakich latach trwała wojna polsko-bolszewicka?

Odpowiedź: 1919-1921.

6. Kim był Jan Kowalewski?

Odpowiedź: Polskim matematykiem, złamał kod, którym swoje wiadomości szyfrowali sowiet.

7. Kto namalował obraz „Cud nad Wisłą”?

Odpowiedź: Jerzy Kossak

8. Po starciu pod Warszawą sowietzi zaczęli wycofywać się na wschód. Nad jaką rzeką nastąpiła druga ważna bitwa wojny polsko-bolszewickiej?

Odpowiedź: Nad Niemnem.

SŁOWNICZEK

BOLSZEWICY – część socjalistycznej partii politycznej, która przejęła władzę w Rosji. Przeciwnicy władzy cara i możnowładców, twórcy rewolucji, która miała oddać państwo w ręce robotników i chłopów.

PROLETARIAT – klasa robotnicza, biedni pracownicy fabryk, do których głównie adresowane były odezwy władz bolszewickich w sprawie obalenia dotychczasowego porządku i przejęcia państwa.

BURŻUAZJA – bogaci przedsiębiorcy, często właściciele fabryk, postrzegani przez władze bolszewickie jako główny wróg wyzyskujący proletariat.

PROPAGANDA – działania mające na celu kształtowanie poglądów i wpływanie na zachowania – np. poprzez rozprowadzanie plakatów, ulotek, pism pokazujących przeciwnika w negatywnym świetle, chciano zachęcać ludzi do walki z nimi.

WŁOŚCIANIE – chłopci, dawna nazwa mieszkańców wsi zajmujących się rolnictwem.

POLECANE MATERIAŁY

HISTORIA: POSZUKAJ - tutaj znajdziesz informacje o najmłodszych uczestnikach walk o niepodległość oraz wojny z bolszewikami

https://www.historiaposzukaj.pl/wiedza,wydarzenia,436,ochotnicy_1920.html

HISTORIA: POSZUKAJ – o szpitalach i medycynie z czasu Bitwy Warszawskiej:

https://www.historiaposzukaj.pl/wiedza,wydarzenia,1085,sluzby_medyczne_bitwa_warszawska.html

Film z krótkim omówieniem obrazu J. Kossaka „Cud nad Wisłą”

<https://www.youtube.com/watch?v=Qpo5RAovB6k>

O polskiej strategii podczas Bitwy Warszawskiej

<https://histmag.org/Bitwa-Warszawska-cud-nie-był-potrzebny-16146/>

Muzeum Niepodległości w Warszawie

<http://muzeum-niepodleglosci.pl/>

HISTORIA: POSZUKAJ - więcej informacji o obrazie Jana Rembowskiego „Uchodźcy”

https://www.historiaposzukaj.pl/wiedza,obrazy,972,obraz_uchodzcy.html

PRAWIDŁOWE ODPOWIEDZI DO ZADAŃ

Zadanie 1

Kolejno od góry: FAŁSZ, PRAWDA, PRAWDA, FAŁSZ, FAŁSZ, PRAWDA

Zadanie 2

Zadanie 3

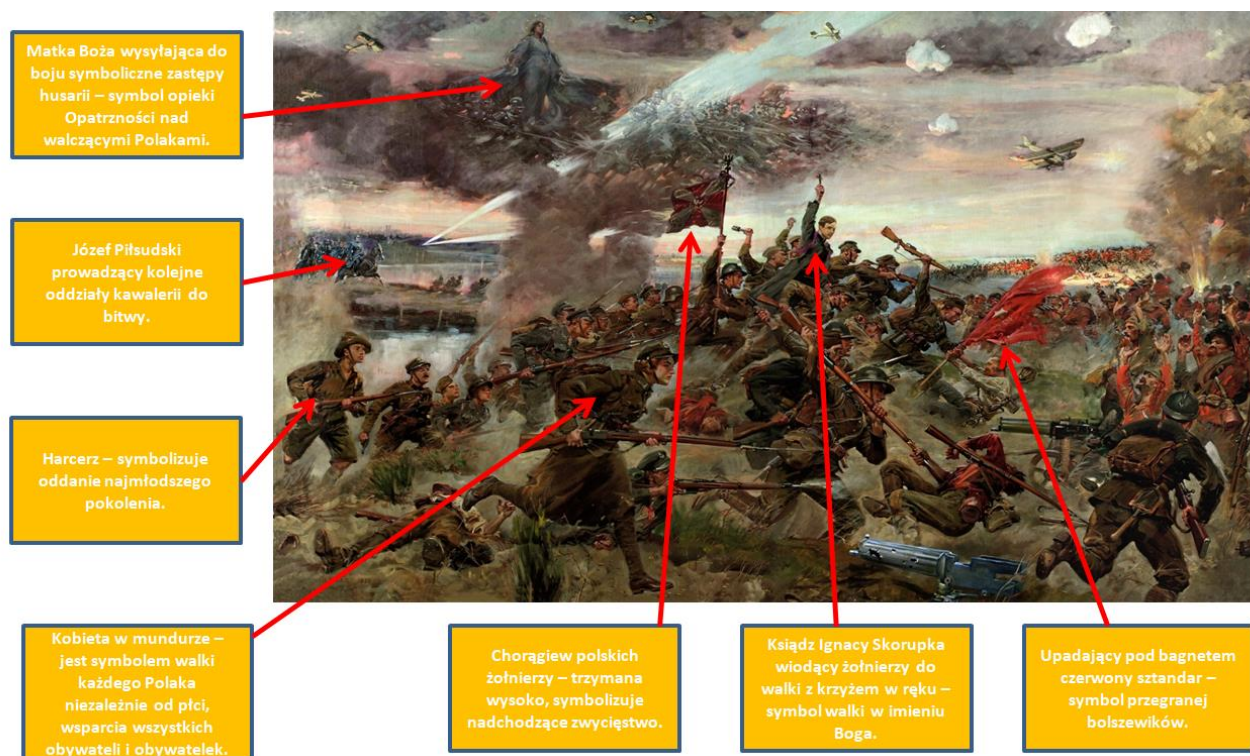

Zadanie 4

Lance do boju, szable w dłoń! Polacy przeciwko bolszewikom

Zadanie 5

Lance do boju, szable w dłoń! Polacy przeciwko bolszewikom

Scenariusz dla nauczyciela przygotowany przez Fundację Dziecięcy Uniwersytet Ciekawej Historii w ramach projektu „Historia: zobacz”.

**HISTORIA:
ZOBACZ**

**HISTORIA:
ZOBACZ**

niepodległa

**POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI**

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego**

**NARODOWY
INSTYTUT MUZEALNICTWA
I OCHRONY ZBIORÓW**

**HISTORIA:
POSZUKAJ**

Projekt HISTORIA: POSZUKAJ realizowany jest przez Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów.
Program „Historia: zobacz” jest przygotowany i realizowany we współpracy
z Fundacją Dziecięcy Uniwersytet Ciekawej Historii.

Sfinansowano ze środków MKiDN
w ramach Programu Wieloletniego NIEPODLEGŁA 2017-2022

Lance do boju, szable w dłón! Polacy przeciwko bolszewikom

Scenariusz dla nauczyciela przygotowany przez Fundację Dziecięcy Uniwersytet Ciekawej Historii w ramach projektu „Historia: zobacz”.